

Notitie beoordeling stikstof

Aan VP Ontwikkeling
Van R.P.E.F. van Meurs

Datum 5 mei 2021
Betreft Notitie beoordeling stikstof
Project J217079

Geachte heer/ mevrouw,

Op een onbebouwd perceel aan de Kattenburg 33 te Druten bestaat het voornemen twee nieuwe woningen te realiseren. Voor deze ontwikkeling is een beoordeling ten aanzien van het aspect stikstof aan de orde. In onderstaande notitie wil ik daar nader op ingaan.

Aanleiding

Aanleiding voor deze notitie is de situatie die is ontstaan na de uitspraak van de Raad van State op 29 mei 2019, waarin zij heeft geoordeeld dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer als basis mag worden gebruikt voor toestemming voor activiteiten in het kader van de Wet natuurbescherming, zoals een vergunning of een melding. Ook de "standaard grenswaarde" die in het PAS was opgenomen, kan nu niet meer worden gebruikt. Zo waren veel woningbouwprojecten tot voor kort voor het aspect stikstof vergunningsvrij en was ook een melding vaak niet nodig, omdat de extra stikstofemissies beperkt waren en de depositie onder de grenswaarde lag. Nu de landelijke grenswaarde onder de PAS niet meer kan worden gebruikt, is een stikstofbeoordeling en mogelijk ook een vergunning Wet natuurbescherming voor heel veel activiteiten nodig is. Voor elke toename, hoe klein ook, is vooralsnog een eigen onderbouwing nodig.

Voor ruimtelijke ontwikkelingen kan, naast een planologische titel en/of een omgevingsvergunning voor (o.a.) bouwen, ook een Wet natuurbescherming (Wnb) toestemming (o.a. i.v.m. stikstof) nodig zijn. Of er Wnb-toestemming vanwege stikstof nodig is, is afhankelijk van een stikstofberekening en/of een 'voortoets' (= milieukundig/ecologisch vooronderzoek). Het is niet zo dat nu voor ieder project een Wnb-toestemming nodig is. Maar er is geen (generieke) drempelwaarde meer waaronder een vergunning niet nodig is. Dat moet nu per aanvraag beoordeeld worden. Dat is nodig bij planologische procedures (zoals een bestemmingsplan) en bij de verlening van een omgevingsvergunning (i.v.m. het zogenaamde 'aanhaken').

Ligging plangebied

Het plangebied betreft een onbebouwd perceel ingeklemd tussen de Kattenburg en de Brouwersstraat in Druten. De belending van het plangebied bestaat derhalve uit overwegend woonobjecten.

Figuur 1 Luchtfoto van het plangebied

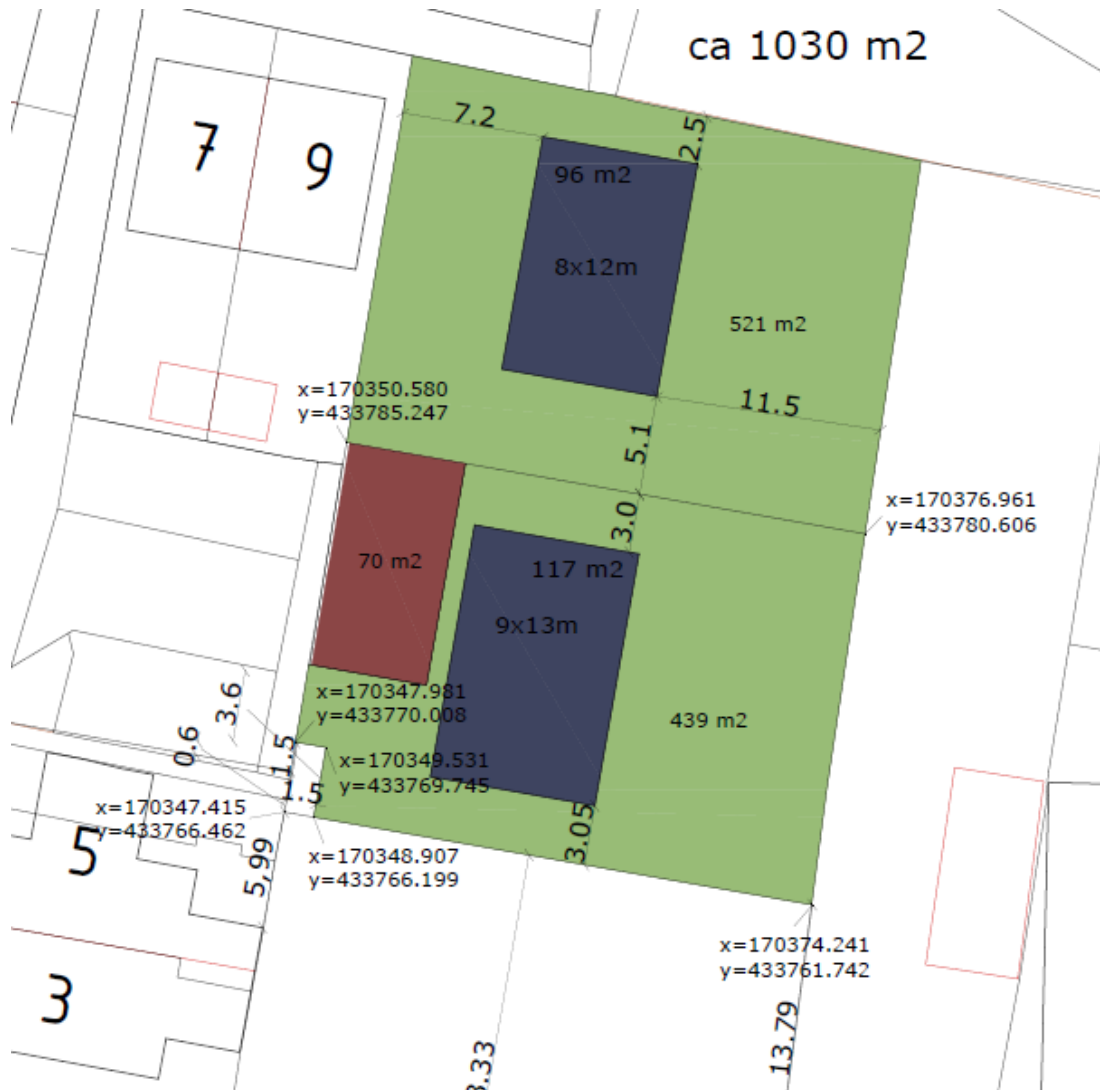
Voor het plangebied is relevant het ca. 250 meter van het plangebied gelegen Natura 2000 gebied 'Rijntakken'.

Figuur 2 Plangebied en nabij gelegen Natura 2000 gebieden, plangebied bij 1

Het bouwplan

In onderstaande inrichtingstekening is het planvoornemen schematisch weergegeven. Het planvoornemen bestaat concreet uit het realiseren van twee woningen.

Figuur 3 Schematische inrichting plangebied

Op basis van dit bouwplan zijn ten aanzien van het aspect stikstof verschillende fasen te onderscheiden:

1. Bestaande gebruiksfase: effecten ten aanzien van huidige gebruik;
2. Realisatiefase: tijdelijke effecten ten gevolge van sloop-, bouw- en aanlegactiviteiten;
3. Gebruiksfase: effecten voor onbepaalde tijd na ingebruikname van de nieuwbouw.

Navolgend worden de stikstofrelevante activiteiten per fase beschreven. Daarbij is in eerste instantie de emissie als gevolg van de het planvoornemen in kaart gebracht. Dat wil zeggen de

emissie die aan de orde is in de realisatiefase en de nieuwe gebruiksfase. Indien de emissie van stikstof in deze fases niet leidt tot een significante toename van de stikstofdepositie op nabijgelegen natura 2000 gebieden (d.w.z. een toename groter dan 0,00 mol/ ha/ jaar), dan kan het planvoornemen doorgang vinden zonder vergunningsplicht ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

Indien er door het planvoornemen wel een toename in de stikstofdepositie ontstaat op nabijgelegen Natura 2000 gebieden, dan kan er worden gekeken naar deze toename ten opzichte van de stikstofemissie in de huidige situatie. Er wordt dan een verschilberekening gemaakt tussen het huidige gebruik en de stikstofemissies in de realisatiefase en nieuwe gebruiksfase. Mogelijk leidt dit per saldo niet tot een toename van de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000 gebieden. Dit is het zogenaamde interne salderen. Navolgend wordt er eerst gekeken of het planvoornemen zonder intern salderen tot een toename leidt van de stikstofdepositie.

Realisatiefase

Alvorens in te gaan op de emissiebronnen in de realisatiefase is allereerst een analyse gemaakt van de maximale emissieniveaus waarop er nog geen stikstofdepositie plaatsvindt op nabijgelegen Natura 2000 gebieden. Indien de emissie van het planvoornemen boven deze niveaus uitkomt dan leidt dit wel tot een toename in depositie op Natura 2000 gebieden. Voor het onderhavige plangebied zijn dit:

- Mobiele werktuigen: max. 1 kg NOx/ jaar;
- Bouwverkeer: max. 977 zware vrachtbewegingen per jaar;

De resultaten van de AERIUS berekening zijn te raadplegen in de pdf, bijgevoegd als bijlage 1. Vervolgens dient inzicht te worden verkregen in de stikstofemissie die er in de realisatiefase gegenereerd wordt en hoe deze zich verhoudt tot de maximale emissies hierboven.

Bouwfase

Er worden met het planvoornemen een twee woningen gerealiseerd. Op dit moment is er nog geen informatie over de in te zetten mobiele werktuigen, de duur van de inzet en de bouwjaren/ stageklassen van deze werktuigen. Om toch een beoordeling te maken ten aanzien van de emissies in de realisatiefase is een worst-case scenario uitgewerkt. Er is in dit kader aansluiting gezocht bij de Handreiking woningbouw en Aerius opgesteld door het rijk, bijgevoegd in bijlage 2. Hierin wordt voor de realisatie van woningen een gemiddelde emissie in de realisatiefase verondersteld van 3 kg NOx/jaar. Daarmee wordt is de totale emissie tijdens de bouwfase ca. **6 kg NOx/jaar**.

Ten aanzien van de verkeersbewegingen wordt aangenomen dat er ca. 50 zware vrachtbewegingen nodig zijn en voor de bouw, ca. 100 middelzware en ca. 250 lichte verkeersbewegingen.

Afwikkeling verkeer

Ten aanzien van het modelleren van verkeerstromen in de Aerius calculator is de vraag aan de orde op welk moment het verkeer op gaat in het heersende verkeersbeeld en dus niet meer

onderscheidend is door het planvoornemen. Er is hierbij verondersteld dat het bouwverkeer over de Brouwersstraat in de richting van de van de Kattenburg zal rijden. Op de Kattenburg zal het verkeer tot op de kruising met de Hogestraat moeten rijden. Hierbij is aangenomen dat het verkeer op dit traject een gemiddelde stagnatie ervaart van 30%.

Conclusies

- Uit een analyse van de maximale emissies NOx ten aanzien van mobiele werktuigen en maximaal aantal verkeersbewegingen is gebleken dat emissies tot 1 kg NOx/ jaar voor mobiele werktuigen en 977 zware verkeersbewegingen niet leiden tot een toename (>0,00 mol/ha/jaar) van de stikstofemissie op nabijgelegen Natura 2000 gebieden;
- Uit de inschatting van de emissieniveaus tijdens bouwfase blijkt dat de emissies van stikstof voor al deze fase boven het voornoemde maximale emissieniveau blijft;
- Het daadwerkelijke emissieniveau tijdens deze realisatiefase leidt tot een overschrijding van 0,02 mol/ha/jaar op de 'Rijntakken', de berekening is bijgevoegd in bijlage 3.
- Rekening houdend met voorgaande conclusies kunnen significant nadelige effecten op Natura2000-gebieden ten gevolge van de realisatiefases niet op voorhand worden uitgesloten.

Gebruiksfase

Er wordt uitgegaan dat het project gasloos zal worden uitgevoerd. In de gebruiksfase is derhalve alleen sprake van een verkeersgeneratie.

Er worden met het planvoornemen twee vrijstaande woningen gerealiseerd. Op basis van de CROW normen geldt dat een norm van 8,5 bewegingen per etmaal voor een vrijstaande woning in een weinig stedelijk gebied in de rest bebouwde kom. In totaal komt het aantal verkeersbewegingen in de gebruiksfase daarmee neer op 17 lichte verkeersbewegingen per etmaal.

De afwikkeling van het verkeer is hetzelfde verondersteld als in de bouwfase, met een gemiddelde stagnatie van 10%.

Uit de berekening van de gebruiksfase volgen geen rekenresultaten die leiden tot een toename van de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000 gebieden groter dan 0,00 mol/ha/jaar. Deze berekening is bijgevoegd in bijlage 4.

Conclusies

- De maximale verkeersgeneratie in de gebruiksfase bedraagt maximaal 17 lichte verkeersbewegingen per etmaal;
- Rekening houdend met voorgaande conclusies kunnen significant nadelige effecten op Natura2000-gebieden ten gevolge van de gebruiksfase worden uitgesloten.

Criteria voor toets aan instandhoudingsdoelen

Aan de hand van de hierboven beschreven resultaten van de stikstofberekening dient te worden nagegaan welke gevolgen deze hebben voor de instandhoudingsdoelen.

Zoals gezegd doet zich als gevolg van de ontwikkeling géén depositietoename voor op overbelaste stikstofgevoelige habitattypen. Ook doet zich als gevolg van de ontwikkeling géén depositietoename voor op overbelaste stikstofgevoelige leefgebieden van soorten. Wel is er sprake van een berekende depositietoename op zoekgebied voor de leefgebieden Lg11 (Kamgrasweide en bloemrijk weidevogelgrasland) en Lg08 (Nat, matig voedselrijk grasland).

Met betrekking tot leefgebied is bij toetsing aan instandhoudingsdoelen de volgende vraag aan de orde:

- Is van de berekende depositietoename op voorhand uit te sluiten dat deze significante gevolgen heeft voor de huidige staat van instandhouding van de soorten die ervan gebruik maken, vanwege veranderingen in structuur en functie van het leefgebied?

Met betrekking tot zoekgebied leefgebied is bij toetsing aan instandhoudingsdoelen de volgende vraag aan de orde:

- Is van de berekende depositietoename op voorhand uit te sluiten dat deze significante gevolgen heeft voor het halen van behouds-, uitbreidings- en verbeteringsdoelen, omdat deze toename tot een verminderde geschiktheid van het zoekgebied als broed-, voedsel- of rustgebied leidt?

De soorten die gebruik maken van *leefgebied Kamgrasweide en bloemrijk weidevogelgrasland* (Lg11), waarvoor binnen Natura 2000-gebied Rijntakken in het Aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd, zijn de broedvogel Kwartelkoning en de niet-broedvogels grutto, kemphaan, kievit, scholekster en tureluur. Het leefgebied is voor grutto, kievit, kwartelkoning en scholekster van groot belang. Voor kemphaan en tureluur is het belang van dit leefgebied klein.

De soorten die gebruik maken van *leefgebied Nat, matig voedselrijk grasland* (Lg08), waarvoor binnen Natura 2000-gebied Rijntakken in het Aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd, zijn de broedvogels kwartelkoning en watersnip en de niet-broedvogels grutto, kemphaan, kievit, scholekster en tureluur. Het leefgebied is voor grutto, kemphaan, kwartelkoning, tureluur en watersnip van groot belang. Voor kievit en scholekster is het belang van dit leefgebied klein.

De *zoekgebieden* voor leefgebied *Nat, matig voedselrijk grasland* (Lg08) en *Kamgrasweide en bloemrijk weidevogelgrasland* (Lg11) zijn aangegeven als geschikt leefgebied waar de vogelsoorten momenteel (nog) niet voorkomen. Van bovengenoemde soorten is alleen voor de kwartelkoning een uitbreidings- en verbeteringsdoel vastgesteld. Voor de andere bovengenoemde soorten geldt een behoudsdoel. Het Beheerplan Natura 2000 Rijntakken voorziet niet in instandhoudingsmaatregelen in de vorm van inrichting van zoekgebieden leefgebied voor andere aan grasland gebonden vogelsoorten dan de Kwartelkoning, of voor Habitatrichtlijnsoorten.

Toets aan instandhoudingsdoelen

Bij de toets aan de instandhoudingsdoelen voor vogels staat centraal de vraag of door de berekende depositietoename de structuur en functie van het zoekgebied leefgebied zodanig verandert dat daarmee het halen van het instandhoudingsdoel (behoud, verbetering of uitbreiding van het leefgebied voor een specifieke omvang van de vogelpopulatie) in gevaar komt. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat er geen sprake is van een depositietoename als gevolg van deze ontwikkeling op de leefgebieden zelf. De staat van instandhouding van soorten die van de leefgebieden gebruik maken wordt dus met zekerheid niet door deze ontwikkeling beïnvloed.

Het berekende stikstofeffect op zoekgebieden voor de leefgebieden Lg08 en Lg11 betreft een kleine, tijdelijke depositietoename op extensief gebruikt grasland, grotendeels gelegen op voedselrijke en vochthoudende klei- of zavelgronden.

In zijn algemeenheid kennen graslanden een reguliere stikstofhuishouding, waarbij het beheer zorgt voor input en output. Jaarlijkse bemesting met ruige stalmest¹ zorgt voor aanvoer van stikstof en verbetering van de bodemstructuur, zodanig dat er meer voedsel is voor jonge weidevogels, zonder dat de grasgroei sterk versnelt. Bij sterk versnelde grasgroei wordt waardoor vroeg maaien (met dodelijke gevolgen voor de vogels) nodig. Jaarlijks beweiden of (meerdere malen per jaar) maaien zorgt voor de afvoer van stikstof en voorkomt dat de vegetatiestructuur verslechterd door vervilting, verruiging en opslag van struiken en jonge boompjes.

Onderstaand overzicht geeft een conservatief beeld van de afvoer van voedingsstoffen (waaronder stikstof) in de situatie van regulier beheerde extensieve graslanden met een functie als leefgebied (zowel LG11 als LG08). Dit regulier en relatief extensieve beheer is een must voor instandhouding van leefgebied. Zonder dit beheer verruigt en verbost het gebied.

- Input door bemesting (uitgaand van een lichte bemesting met ruige stalmest, nodig voor een goede structuur en functionaliteit van het leefgebied) van 25 kg/ha/jaar² is 1750 mol N/ha/jaar;
- Output door maaien (en afvoeren van het maaisel) of beweiden³ (seizoen-beweiding of jaarrond beweiding): voor matig voedselarm grasland is dat ongeveer 3,5 -5 ton droge stof per ha. Dat betekent een hoeveelheid stikstof van 21-30 kg; uitgedrukt in molen stikstof is dat 1470-2100 mol N/ha/jaar.

Overzicht van input en output van stikstof (N) bij regulier agrarisch natuurbeheer op extensief grasland

¹ Bemesting met ruige stalmest zorgt voor een input van circa 15-25 kg N/ha. Bij bemesting voor gangbaar productiegasland wordt circa 100 kg N/ha opgebracht voor de eerste snede. Voor de volgende snedes wordt een keer of 4 steeds enkele tientallen kilo's N/ha toegevoegd, met als laatste in september circa 20 kg N/ha. In zo'n maaieregime komt de grasgroei veel sneller in het voorjaar op gang en valt de eerste maaibeurt soms al eind april. Weidevogels kunnen daarop geen nest met jongen grootbrengen en voor de kwartelkoning is het dan al ongeschikt om er een broedsel te starten;

² In de huidige praktijk zal de bemesting van ZOEKGEBIEDEN leefgebieden binnen de Rijntakken waarschijnlijk méér dan 25 kg N/ha/jaar bedragen;

³ Met beweiden (seizoen-begrazing of jaarrond begrazing) wordt minder stikstof uit het systeem afgevoerd als met maaien en afvoeren.

Stikstof-huishouding	Regulier beheer	Stikstof	Stikstof (mol N/ha/jaar)
Input	Bemesting met ruige stalmest	+ 25 kg/ha/jaar	+ 1750
Output	Maaien en afvoeren of beweiden	- 3,5 - 5 ton droge stof/ha	- 1470-2100

Hierbij is aan te tekenen dat de abiotische omstandigheden van LG08 zodanig zijn dat deze leiden tot een van nature voedselrijker systeem met een hogere 'turnover' (in- en output) van stikstof in vergelijking met LG11.

Het risico van een toenemende stikstofdepositie is dat de productie van biomassa in het grasland omhoog gaat. Als de afvoer door beweiden en maaien daarmee geen gelijke tred houdt, is er kans op verrijking van de vegetatie, en daarmee op verminderde kwaliteit als (zoekgebied voor) leefgebied. Dit maakt het leefgebied overigens niet meteen ongeschikt, kwartelkoningen broeden ook in verrijkte graslanden.

De berekende depositietoename als gevolg van de ontwikkeling is maximaal 0,29 mol N/ha/jaar (aanlegfase). In een (vanwege de bodemgesteldheid relatief voedselrijk rivierklei-) gebied als dit is deze toename, zowel absoluut als relatief, ver beneden de responsgrens waarop de vegetatie op meer stikstof reageert met een hogere productie. Bovendien is deze depositietoename een klein deel van de jaarlijks door de vegetatie bewegende stikstofstromen.

Structuur en functie van de zoekgebieden leefgebied verandert dus niet ten opzichte van de huidige situatie als gevolg van de stikstofdepositie die wordt veroorzaakt door de planontwikkeling. Dat betekent dat significante effecten op de benoemde broedvogels en niet-broedvogels op voorhand zijn uit te sluiten.

Conclusies

Het bouwplan (tijdelijke realisatiefase en de gebruiksfase) leidt enkel in de bouwfase tot een tijdelijke, kleine toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden.

De voorgaande analyse van deze depositie heeft geleerd dat negatieve effecten ten gevolge van stikstof op de instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebieden kunnen worden uitgesloten, waardoor een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming niet vereist is.

Hopende u voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Pouderoyen Tonnaer

R.P.E.F. van Meurs

Bijlage 1

AERIUS berekening maximale emissie

Bijlage 2

Handreiking AERIUS en woningbouw

Bijlage 3

AERIUS berekening realisatiefase

Bijlage 4

AERIUS berekening gebruiksfase